

Uit de annalen der KNA

Oprichting KUNST NA ARBEID

Periode 1898-1915

Het was op 21 januari 1898 dat enkele mensen samen kwamen onder leiding van de toenmalige directeur van de gasmeterfabriek J.H.F. Roll. Hij en enkele van zijn medewerkers hadden het plan opgevat om een koor te formeren om het 40-jarig bestaan van een afdeling van de gasmeterfabriek luister bij te zetten. Het moest een personeelskoor worden en de naam zou worden Kunst na Arbeid. Het eerste koor bestond uit 24 leden. Het personeel was enthousiast, want korte tijd later bestond KNA uit 30 leden.

J. H. F. ROLL †
die het initiatief nam tot de oprichting

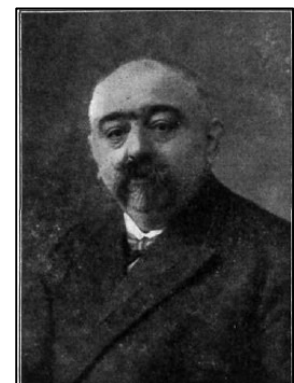
Het is niet geheel duidelijk wanneer de oprichtingsdatum van de meterfabriek was. Er heeft namelijk in 1953 een feest plaats gevonden in de Rivièra-hal te Rotterdam om het 100-jarig bestaan te vieren. Terwijl volgens de annalen in 1898 een 40-jarig feest werd gevierd, waar wij als KNA vanaf stammen, om het maar een plastisch uit te drukken. Het heeft te maken met het aanvragen van vergunningen en uitbreidingen. In 1883 werd er een vergunning aangevraagd om uit te breiden en staat er plotseling in een bijzinnetje inclusief smederij. In 1898 werd de gasmeterfabriek gevestigd in het Lijnbaangebied. Daarvoor had zij gestaan op de Blijenhoek nabij de gasfabrieken. Enige decennia later werd het productassortiment uitgebreid met stofzuigers fornuizen en haarden.

Er vanuit gaande dat 1858 het oprichtingsjaar was van de meterfabriek - ik schrijf hier met nadruk meterfabriek, want zij hadden ook als specialiteit elektriciteitsmeters en watermeters. Weliswaar is dat van een later datum, maar men memoreert regelmatig van de Meterfabriek. De Meterfabriek werd onder een goed gesternte opgericht in 1858. De werken van Charles Darwin werden in dat jaar gepubliceerd. Koningin Emma werd in dat jaar geboren. Het was het geboortjaar van Theodore Roosevelt, de latere president van de Verenigde Staten, en ook vermeldenswaard is dat het het geboortjaar was van Giacomo Puccini, de beroemde operacomponist.

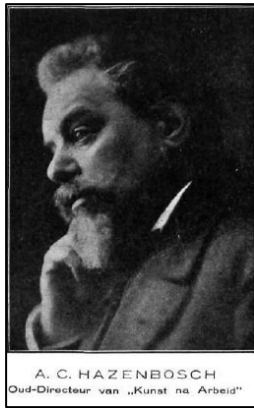
Bij het feest van het 75-jarig bestaan vroeg een van de recensieschrijvers aan het toenmalige erecomité of Kunst na Arbeid wel zo'n goed gekozen naam was. Deze verslaggever had beter kunnen en moeten weten. Hij kreeg de volle laag van de toenmalige voorzitter. Het kostte in die tijd, het was het jaar 1898, heel wat inzet en opoffering om een koor te beginnen en in stand te houden onder de toenmalige arbeidstijden en lage sociale zekerheden. De weinige vrije tijd die zij bezaten te besteedden aan de amateuristische kunstbeleving, dat was niet niks. En daar kon die beste man het mee doen.

De naam is dus juist gekozen en heden ten dage nog terecht. Dat de omstandigheden van de leden duidelijk zijn veranderd, en ten goede, is een gelukkige omstandigheid die wij als leden moeten koesteren.

Lang niet makkelijk zal dhr. G.J. Piera het gehad hebben als eerste leider van een koor dat nog nooit had gezongen. Met grote toewijding vervulde hij deze 'arbeid' en in hem gedenken wij dan ook de

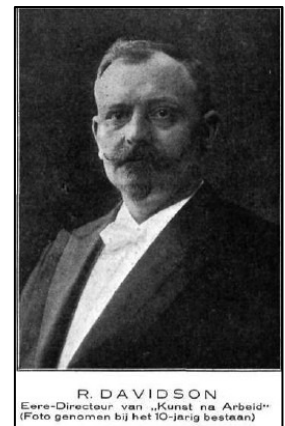
G. J. PIERA
Dud-Directeur van „Kunst na Arbeid“

A. C. HAZENBOSCH
Oud-Directeur van „Kunst na Arbeid“

grondvesting der vereniging, zoals zo mooi beschreven staat in de annalen. Hoe geestdriftig hij ook was begonnen het fabrieksvolk de eerst beginselen der muziekkunst bij te brengen, het was voor hem niet makkelijk de fabrieksvereniging in stand te houden. Noeste arbeid en na twee jaar gaf hij de stok door aan dirigent A.C. Hazenbosch. Hulde aan deze mensen die in moeilijke omstandigheden het koor in stand hielden. Toch werden zij belemmerd door het feit dat het een fabriekskoor was en zij niet ten volle konden uitbreiden. Ook de heer Hazenbosch besloot dan ook na 2 jaar zijn ontslag aan te bieden. Mede daardoor werd het euvel dat alleen personeel van de gasmeterfabriek kon toetreden tot het koor met toestemming van de heer Roll losgelaten in november van het jaar 1906. Het ledental steeg toen snel van 30 naar 75.

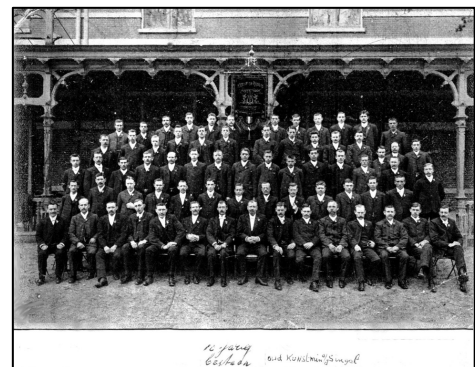
In april 1905 werd dirigent R. Davidson benoemd. Dit was de eerste echte dirigent van KNA. Zijn twee illustere voorgangers waren leraren op school en deden de muziek er bij. Op 18 november 1907 werd het 10-jarig bestaan gevierd door de leden van KNA. En waarom in 1907? Omdat er in 1908 een magistraal feest werd aangeboden middels een korenfestival waar meer dan 2500 zangers en zangeressen aan deelnamen. Dit had een voorbereidingstijd in beslag genomen van 2 jaar. Kom daar vandaag aan de dag maar eens om. Er werd een feestwijzer uitgegeven wat eigenlijk het spoorboekje was van het festival. Het moet dat mannenkoor, dat pas 10 jaar bestond, veel vertrouwen hebben gegeven voor de toekomst. Als je dit kunt, kan je alles, zullen ze gedacht hebben. En inderdaad, het koor bestaat momenteel bijna 115 jaar. En je voelt nog de genen van onze illustere voorgangers. Als je de foto in detail bekijkt dan zie je veel jonge gezichten. Arbeiders van de fabriek of elders vandaan, zij genoten ten volle van de toenmalige koorzang. De naam werd uitgebreid met Dordrechts Mannenkoor en de repetities werden voortaan gehouden in een café, zoals een goed koor betaamt. Dat café, zo vermeldt het historisch overzicht, was op de Vrieseweg en heette 'Pas buiten'.

R. DAVIDSON
Eere-Directeur van „Kunst na Arbeid“
(Foto genomen bij het 10-jarig bestaan)

De foto hiernaast is ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan. Vermeldenswaard is natuurlijk de muziek die zij zongen. In 1907 vermeldt het programma van de feestuitvoering vanwege het 10-jarig bestaan de volgende liederen:

- Zondagswijding
- Goeden nacht
- Ick wete een molenarinneken
- 't Ros Beyaerd doet zijn ronde
- Vier weverkens zag men ter botermarkt gaan.

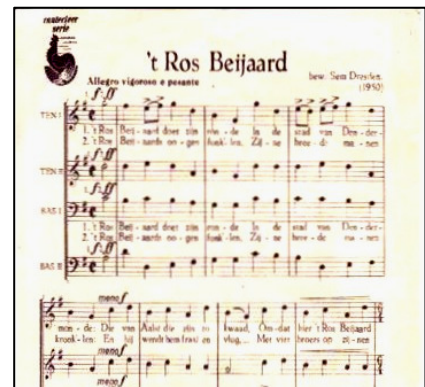

Dit is maar een greep uit dat concert. Het lijken eenvoudige melodieën, maar we hebben zelf enige tijd geleden ondervonden hoe moeilijk deze werken zijn toen wij een verplicht werk moesten zingen op een van onze befaamde korendagen. Hiernaast een fragment van 't Ros Beyaerd doet zijn ronde, gezongen op maandag 18 november 1907. Zij nog vermeldt dat de uitvoering van die avond opgeluisterd werd door 'Gemengd Koor Dordrecht'. Mejuffrouw Martine Dhont soleerde als sopraan en mevrouw Johanna.W. Kerkmeijer-Bakker als alt. Het geheel stond onder leiding van Directeur R. Davidson

Ik mag niet nalaten iets dieper in te gaan op de allereerste 'Nationale Zangwedstrijd voor Mannen en Gemengde Koren', die georganiseerd werd ter ere van het 10-jarig bestaan in

1908. Al die 2500 zangers en zangeressen moesten een plek hebben om te slapen. Hotel Hendriks op de Vriesestraat maakte reclame in de feestwijzer door te vermelden dat er waterleiding was op alle logeerkamers. Het vermelden van een café bij hotel Hendriks was natuurlijk van belang. Het Oranjehotel deed er niet voor onder door te vermelden dat zij een schoon en fris uitzicht hadden.

De hele feestwijzer is doorspekt met reclameleuzen, het Oranjehotel was ook gelegen aan de tram, alle voorzorgen voor brandgevaar waren aanwezig. En zo kwam KNA natuurlijk ook via sponsoring aan inkomsten want het mocht nogal wat kosten.

Opmerkelijk is dat de heer Davidson, directeur (dirigent dus) van KNA, op dat moment ook zitting had in de jury en lid was van het feestcomité. De voorzitter van KNA in die periode was de heer J. de Quartel. Veel namen van toen, die een functie vervulden gedurende deze drie dagen, komen wij in ons dagelijks leven nog steeds tegen: Van Gijn, Van Aardenne, Van der Gijp, Den Breeker, Kloens, Stam, Hurks, het gaat te ver om alle namen te noemen. Maar alle comités bemanden toch ongeveer 70 mensen. Alles wat

zich in die dagen heeft afgespeeld, is onder mijn ogen geweest en ik kan niet anders zeggen dat mijn respect en hulde uitgaat naar deze mensen, die onder moeilijke omstandigheden dit festival mogelijk maakte.

Piet Aalberts